

Зеленіна Марина Володимирівна,
студентка четвертого курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Новосад Анастасія Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗАЧАТОЇ, АЛЕ НЕНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ» В ЗАКОНОДАВСТІ УКРАЇНИ

Відповідно до положень Конституції України, людина, її життя та здоров'я визнаються у нашій державі найвищою цінністю. Актуальним та дискусійним на сьогоднішній день є практична реалізація зазначеного принципу щодо зачатих, але не народжених дітей (наситурів). Питання захисту прав цих становить інтерес для таких галузей знань, як біологія, філософія, етика, медицина, право; а у правовій галузі є предметом досліджень учених з цивільного, конституційного, кримінального, медично-правового напрямків. Проте повноцінний захист неможливий без чіткого визначення термінології щодо зазначених осіб, адже визначення впливає на правовий статус осіб, які потребують захисту.

У сучасній правовій науці окремі аспекти зазначеного питання досліджено в межах міжнародного та національного права, зокрема у працях таких учених, як Т. Водоп'ян Р. Гревцова, Е. Згречча, О. Кашинцева, К. Левандовскі, М. Медведєва, Н. Оніщенко, М. П'єстро, А. Спаньйола, Р. Стефанчук, М. Ярема.

Проблема правового становища зачатої, але ще не народженої дитини поставала перед юристами ще з давніх часів. Донедавна впливати на розвиток зачатої дитини було майже неможливо, проте з розвитком біології, генетики, ембріології, медицини це стало можливим. Поява людини як суб'єкта цивільного права й, відповідно, його правоздатності з моменту народження не робить юридично іррелевантним факт її ембріонального розвитку з моменту зачаття до народження. Тому не виключається необхідність встановлення правової охорони прав та інтересів зачатої дитини як майбутнього суб'єкта права. У деяких випадках закон встановлює охорону майбутньої, тобто такої, що ще не настала, правоздатності, охорону інтересів суб'єкта права, що ще не з'явився [6, с. 19].

Необхідно відзначити, що законодавець не є послідовним у термінологічному позначенні дитини від зачаття до народження. Зокрема, ч. 1 ст. 1261 ЦК України відносить до числа спадкоємців першої черги дітей спадкодавця, «у тому числі зачатих за життя спадкодавця та народжених після його смерті» [8], що дозволяє зробити висновок про наявність у такої дитини права на обов'язкову частку у спадщині. Проте, законодавець, визначаючи деякі інші права зачатої, але не народженої дитини, називає її то «особою» у ч. 1 ст. 1222 ЦК України, то «дитиною» у ч. 2 ст. 25, ч. 1 ст. 1261 ЦК України, подекуди «ембріоном», «плодом», «плідним яйцем» у підзаконних нормативних правових актах Міністерства охорони здоров'я, що регулюють питання процедури штучного переривання вагітності. Цей підхід потребує удосконалення, адже залежно від цього залежить обсяг прав зазначених осіб.

Слід підкреслити також, що в чинному законодавстві вживаються також наступні визначення понять щодо ненародженої дитини, як «гамети», «зигота» [3]; «ембріон» (ембріон людини) [4]; «плід» [5]; «зачата, але ще не народжена дитина» [8]; «зачата дитина» [7]. При цьому юридичні визначення надано лише таким із них: «ембріон – зародок людини на стадії розвитку до восьми тижнів»; «плід – внутрішньоутробний продукт зачаття, починаючи з повного 12-го тижня вагітності (з 84-ї доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) до вигнання/вилучення з організму матері» [1, с. 265]. Тож, на сьогоднішній день відсутнє юридичне визначення поняття «ненароджена дитина» та деяких інших положень, які законодавець використовує при формулюванні правового статусу зазначених осіб.

Найбільш термінологічно чітким та доцільним вбачається визначення «дитина на пренатальній стадії розвитку», надане такими вченими, як І.В. Понкін, В.В. Єремян, М.М. Кузнецов [2]. Поняття «пренатальний період розвитку» охоплює період від моменту зачаття до народження дитини. Поняття дитини на пренатальній стадії розвитку є родовим для поняття дитини, яку ст. 1 Конвенції про права дитини визначає як «кожну людську істоту від зачаття до досягнення вісімнадцятирічного віку». Конвенція про права дитини була ратифікована Постановою Верховної Ради Української РСР у 1991 році, однак українське законодавство на сьогодні не визнає дитину до народження ні дитиною, ні фізичною особою.

Отже, спираючись на вищезазначене, можна зробити висновок, що доцільним на сьогоднішній день є формулювання єдиної юридичної термінологічної системи поняття «зачатої, але ненародженої дитини» в законах і підзаконних нормативно-правових актах України задля однакового тлумачення та вживання поняття. Необхідно створити термін, який охопив би різні аспекти поняття, як психофізіологічні, так і правові, зокрема, необхідно охопити весь період внутрішньоутробного життя людини до моменту народження незалежно від того, чи народиться дитина в нормальний фізіологічний термін під час фізіологічних пологів (пологи в строк, запізнілі пологи), чи раніше повного терміну вагітності (передчасні пологи); а також незалежно від стану зрілості чи незрілості плоду чи новонародженого.

Бібліографічні посилання:

1. Любич Л.Д. Правовий статус ненародженої дитини у правовідносинах щодо реалізації репродуктивних прав людини / Л.Д. Любич // Проблеми сучасного права. – 2015. – № 2. – С. 262-273;
2. Понкін І.В. О правових основаниях правового признания ценности жизни, человеческого достоинства и права на жизнь ребенка, находящегося на пренатальной стадии развития / И.В. Понкин, В.В. Еремян, М.Н. Кузнецов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ruskline.ru/analitika/2014/11/13/o_pravovyh_osnovaniyah_pravovogo_priznaniya_cennosti_zhizni_chelovecheskogo_dostoinstva_i_prava_na_zhizn_rebyonka_nahodyawegosya;
3. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні / Наказ МОЗ України від 9 вересня 2013 р. № 787 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>;
4. Про заборону репродуктивного клонування людини: Закон України від 14 грудня 2004 р. №2231-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2231-iv>;
5. Про затвердження Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової

- документації та інструкцій щодо їх заповнення: Наказ МОЗ України від 24 травня 2013 р. № 423 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1095-13>;
6. Розгон О. Правовий статус зачатої, але ще не народженої особи у спадкових відносинах / О. Розгон // Юридичний радник. – 2013. - № 5. – С. 18-24;
 7. Сімейний кодекс України / ВВР від 2002 р. № 21-22, ст.135. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>;
 8. Цивільний кодекс України / ВВР від 2003 р. №40-44, ст. 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Коношко Альона Володимирівна,

студентка четвертого курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Новосад Анастасія Сергіївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

В умовах становлення в сучасному світі актуалізується проблема охорони комерційної таємниці. Протягом останніх двадцяти років Україна тримає курс на новий шлях розвитку, стали популярними такі визначення як бізнес, конкуренція, приватна власність і інше, така тенденція свідчить про те, що економіка країни перейшла до ринкової. Внаслідок цих процесів, а також важких умов виживання підприємства на ринку, з'явилося таке поняття, як "комерційна таємниця".

На сьогодні немає усталеної думки щодо юридичної природи прав на комерційну таємницю, інституту цивільно-правової охорони цієї таємниці, шляхів удосконалення чинного законодавства у даній галузі тощо.

Цій проблемі присвячували свої праці відомі юристи як далекого так і близького зарубіжжя, так і вітчизняні науковці : Е. Тоффлер, А. Турена, К. Коята, І. Лазарев, В. Лопатин, Б. Вербенко, Е. Брадман, Т. Полякова, В. Бритко, В. Цимбалюк, О. Орехов, М. Швець, Р. Колюжний, О. Селезньов, О. Шакірова, О. Кохановська та інші. Але внесення змін до Закону України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ „Про інформацію”, прийняття Закону України від 13.01.2011 № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» потребує уточнення окремих положень щодо регулювання інформаційного суспільства, видів інформації, порядку доступу до інформації, та способів її захисту робить цю тему актуальною.

Слід підкреслити, що питання щодо інформації, яка належить до комерційної таємниці, є дискусійним, оскільки немає єдиного підходу до визначення даного терміна. В економічній та юридичній літературі часто зустрічаються суміжні з комерційною таємницею поняття, такі як "ділові секрети", "виробничі секрети", "торгівельні секрети", "конфіденційна інформація" та з правової точки зору комерційна таємниця є засобом захисту від недобросовісної конкуренції в рамках реалізації права на інтелектуальну